

Pap József

Biztonságos munka feltételei

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:
A munkakezdés feladatai

A követelménymodul száma: 0509-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-003-30

BIZTONSÁGOS MUNKA FELTÉTELEI

ESETFELVETÉS

Mit gondolsz, miért fontos és miért beszélünk munkavédelemről?

INFORMÁCIÓTARTALOM

Az ember az élete jelentős részét iskolában, tanműhelyben, munkahelyen tölti. Természetes azaz igény, hogy ez az idő kulturált környezetben, egészséges, biztonságos körülmények között teljen el. A munkavédelem célja, hogy ez minden szervezett munkavégzés keretében megvalósítható legyen, balesetek, foglalkozási ártalmak és megbetegedések ne következzenek be. Mindezek függetlenek a munkavégzés szervezeti vagy tulajdoni formájától. A munkáltató mindenkor köteles a jogszabályokban, szabványokban előírt egészséges és biztonságos munkavégzés lehetőségét megteremteni, és folyamatosan fenntartani. A munkavállalónak pedig joga van ezt a munkavégzés során megkövetelni. Minderről a munkavédelemről szóló törvény rendelkezik. Így előírja az alapvető jogokat és kötelezettségeket, az állam irányító és ellenőrzési feladatait, a munkahelyre, munkaeszközökre vonatkozó követelményeket, a munkavégzés személyi feltételeit, a dolgozók képviselőinek közreműködését. A balesetek, foglalkozási ártalmak, megbetegedések megelőzése – a munkáltatón kívül – a munkát végzők és közreműködők kötelezettsége is. A munkavédelmi feladatok megvalósítása, a balesetelhárító és egészségvédő szabályok betartása az egyénnek és a társadalomnak egyaránt érdeke. A maradó egészségkárosodást okozó sérülések és tragédiák mellett nem hanyagolható el azaz anyagi veszteség, amely a munkából való kiesés, a gyógyítás, a munka-képtelenné vált ellátása miatt sújtja a családot, terheli a gazdaságot. Nagyon fontos, hogy ne csak a tanműhelyben, munkahelyen tartsuk be az egészségővő és biztonsági

szabályokat, hanem otthon, a házimunkában és a barkácsolásban, a közlekedésben, a szabadidő eltöltése során is. Ezért elengedhetetlen az egészséges és biztonságos munkavégzés szabályainak megismerése és tudatos alkalmazása már fiatal korban.

ESETFELVETÉS

A munkavédelemnek a biztonságosan végezhető munka az alapja. Amennyiben azonban ezek nem teljesíthetők, akkor mire gondolsz?

INFORMÁCIÓTARTALOM

A munkavédelem a szervezett munkavégzésre vonatkozó biztonsági és egészségügyi követelmények és az ezeket megvalósító szervezetek, intézmények, eszközök, előírások összessége.

A munkavédelem célja a balesetelv foglalkozási ártalmak megbetegedések megelőzése. A munkavédelem előírja a balesetek, foglalkozási ártalmak megelőzésének módszereit. Szervezeti felépítését és ellenőrzését törvény szabályozza.

A munkavédelmet közvetve érinti a munkahely kulturáltsága, a szociális ellátás színvonala is. Az emberhez méltó munkakörülmények egyformán fontosak a munkáltatónak és a munkavállalónak, mint pl. a munkahely rendezettsége, tisztasága, a megnyugtató színek, a nem bántó zaj, a fizikai erőkifejtés csökkentése, a testméretnek megfelelő kezelőhelyek, kezelőelemek. A nem dohányzók védelmére dohányzóhelyet kell kialakítani. Monoton munkavégzés esetén munkahelyi tornát kell beiktatni a munkaidő alatt. Lehetőséget kell adni a kulturált étkezésre, tisztálkodásra, öltözésre. A munkavégzés helye, ill. az öltöző közelében legyen WC. Ha a létszám vagy a

munka veszélyessége indokolja, legyen üzemorvos, de legalább elsősegélynyújtó hely.

ESETFELVETÉS

Sorolj fel néhány a mindennapi életből fakadó munkahelyi balesetet?

INFORMÁCIÓTARTALOM

A munkavédelemnek két területe van: a munkabiztonság és a foglalkozás egészségügy.

A munkabiztonság a munkakörülmények és a munkavégzés szabályait határozza meg, ill. ezek betartását ellenőrzi. Feladata a balesetek megelőzése, a bekövetkezett balesetek kivizsgálása, intézkedések, hogy a baleset ne ismétlődhessen meg. A munkabiztonság a balesetek megelőzésére olyan munkakörülményeket alakít ki, amelyek kiküszöbölik a veszélyforrásokat, ill. megóvják azoktól a dolgozókat.

Veszélyforrás a munkavégzés során (vagy azzal összefüggésben) jelentkező minden olyan dolog, amely a munkát végző vagy a munkavégzés hatókörében (környezetében) tartózkodó személyre veszélyt vagy ártalmat jelenthet.

Három csoportba soroljuk őket.

A fizikai veszélyforrások közül a leggyakoribbak:

- a munkaeszközök (pl. szerszámok), a szállító-, anyagmozgató eszközök (pl. targonca) mozgása, ill. a termékek és az anyagok mozgása (pl. targoncavilláról lecsúszó teher);
- a szerkezetek egyensúlyának megbomlása (pl. anyag, termék lerakása, leemelése miatt megbillenő tartó, rosszul támasztott létra);
- csúszós felületek (pl. olajos padló);
- éles, sorján, egyenetlen felületek, szélek és sarkok;

- a tárgyak hőmérséklete (pl. forró felületek, folyékony nitrogén, szárazjég); - magasság, mélység (pl. leeshetünk vagy a fejünkre hullhat valami);
- a levegő nyomása , hőmérséklete, áramlása (pl. huzatos munkahely);
- a zaj és a rezgés;
- nem megfelelő világítás;
- az áramütés veszélye;
- a poros levegő.

A *veszélyes* anyag többek között lehet: - robbanó, robbanó keveréket alkotó;

- gyúlékony;
- mérgező;
- maró (pl. sav, lúg); - fertőző;
- egyéb, egészségre káros anyag (pl. sugárzó).

A biológiai veszélyforrások közül a legfontosabbak:

- mikroorganizmusok és anyagcseretermékük (pl. baktériumok, gombák);
- makroorganizmusok (növények, állatok);
- fiziológiai, idegrendszeri és pszichés igénybevételek (pl. monoton munka).

Aki nem tartja be a munkavédelmi szabályokat, a gépet, berendezést, szerszámot nem rendeltetésszerűen használja, vakmerő kockázatot vállal (vagy vállaltatnak vele). A kockázat nem a munkavégzés velejárója! A dolgozó nem köteles teljesíteni az olyan utasítást, amelynek végrehajtása munkavédelmi szabályba ütközik (pl. nincs meg a szükséges védőfelszerelés). Meg kell tagadnia a munkavégzést, ha annak teljesítése a saját vagy más személy életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné. A munkabiztonság célja, hogy a munkát végző ne kerüljön közvetlen kapcsolatba a veszélyforrásokkal, ill. ne tartózkodjon a veszélyes térben.

Sajnos a legnagyobb elővigyázatosság ellenére is bekövetkezhet olyan működési zavar vagy személyi mulasztás, amely balesetet okoz.

A munkabiztonság feladata a megtörtént balesetek elemzése és a szükséges intézkedések meghozatala hasonló balesetek megelőzése érdekében.

A munkabiztonság a munkaeszközzel, géppel, berendezéssel foglalkozik, a foglalkozás-egészségügy a munkát végző emberrel, az őt érő hatásokkal.

ESETFELVETÉS

Ha azt hallod higiénia. Gondolod, hogy valamilyen köze lehet a biztonságos munkavégzéshez?

INFORMÁCIÓTARTALOM

Meg kell határozni a követelményeket, a követelmények kielégítésének ellenőrzését és az ellenőrzés módját. Ehhez jogi és igazgatási szabályok kellenek

A munkavédelmi jogszabályok (törvények, rendeletek, határozatok, utasítások stb.) általában jogi meghatározásokat, hatásköröket, követelményeket tartalmaznak. Kiemelten kezelik azokat a szabályzatokat, amelyek bizonyos tevékenységek (pl. anyagmozgatás) munkavédelmi szabályait írják elő. A szabványok a konkrét, betartandó (normatív) értékeket rögzítik. Ide tartoznak a munkavédelem irányítási és ellenőrzési feladatai is.

Meg kell valósítani a megelőzés helyi feladatait, ehhez pedig műszaki és higiénés intézkedések és eszközök szükségesek

A műszaki intézkedések célja a termelő berendezések biztonságos és egészséget nem károsító kialakítása. Ilyenek, pl.: a különféle műveletek biztonságos végrehajtása, a védőfelszerelések és a védőberendezések használata. A higiénés intézkedések célja a dolgozó egészségi alkalmasságának elbírálása, a káros hatások felismerése, ill. megelőzésük. Ide soroljuk a munkakörülmények vizsgálatát is (pl. levegőszennyezettség, hőmérséklet, világítás stb.).

A dolgozókkal meg kell ismertetni a munkavédelmi szabályokat, és meg kell győzni őket azok szükségességéről. Ehhez információs eljárások és eszközök kellenek. A munkavédelmi tájékoztatás (információ) célja a munkavédelmi szakmai ismeretek átadása, azok szinten tartása vagy az alkalmazásukról való meggyőzés. A tájékoztatás végezhető az iskolai oktatásban, a munkahelyeken vagy különböző továbbképzések keretében. Az

oktatás, képzés általában új ismereteket ad, ill. azokat feleleveníti. A már meglevő ismeretek alkalmazására, a munkavédelmi szabályok betartására való ösztönzés módszere lehet előadás, írásbeli anyag, szemléltetés stb.

A jogi és igazgatási szabályokat, a műszaki és higiénés eszközöket, az információs eljárásokat és eszközöket együttesen szakszerűen a munkavédelem eszközrendszerének nevezzük.

ESETFELVETÉS

A baleset az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be, és sérülést, mérgezést vagy más egészségkárosodást, ill. halált okoz.

Mit gondolsz, milyen meghatározó elemei lehetnek?

INFORMÁCIÓTARTALOM

Balesetek meghatározó elemei:

- a külső hatás (vagyis a szervi betegségekből következő esetek, pl. infarktus, agyvérzés nem sorolhatók ide);
- a sérült akaratától független (ezért nem baleset az öncsonkítás, öngyilkosság);
- hirtelen következik be (tehát nem folyamatosan ható egészségkárosodás következménye, mint pl. a halláskárosodás).

A munkavégzés közben a munkavállalót ért balesetet, az ún. munkabalesetet két szempontból kell vizsgálni:

- statisztikai számbavétel és
- baleseti kártérítés (ellátás) szempontjából.

A statisztikai számbavétel a munkavédelmi hatóságra tartozik, a baleseti kártérítéssel, ellátással a társadalombiztosítási szervek, ill. a munkáltató foglalkozik. Munkabaleset az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és

időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül (régábbi szóhasználat szerint: foglalkozási baleset, üzemi baleset). A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozási körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.

Úti_baleset (nem munkabaleset) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére; ill. a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt. Az úti baleset egyébként társadalombiztosítási ellátás szempontjából üzemi balesetnek tekintendő, ezért a sérültnek az átlagkeresettel azonos táppénz jár.

Szervezett munkavégzésnek kell tekinteni a tanulói jogviszonyban a gyakorlati képzés során végzett munkát. Ennek megfelelően a tanműhelyben, laboratóriumban, gyakorlati munka során bekövetkezett baleset munkabaleset. Az ide nem tartozó (pl. elméleti oktatás) balesetek tanulói balesetnek minősülnek.

A munkabaleseteken belül kiemelt munkavédelmi fogalom a súlyos munkabaleset. Súlyos az a munkabaleset, amely:

- a sérült halálát okozza (halálos az a munkabaleset is, amelynek bekövetkezésétől számított 90 napon belül, a sérült az orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben veszítette életét);
- valamely érzékszerv (vagy érzékelőképesség) elvesztését, ill. jelentős mértékű károsodását okozta (pl. látás, hallás);
- orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást okozott;
- súlyos csonkulást, a hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujjá nagyobb részének elvesztését vagy ennél súlyosabb csonkulást okozta;
- a beszélőképesség elvesztését vagy feltűnő eltorzulását, bénulást, ill. elmezavart okozott.

A súlyos munkabalesetek a régábbi szóhasználat szerint az ún. azonnali jelentésre, kötelezett baleseti események

Majdnem (kvázi-) baleset azaz esemény, amely a körülmények szerencsés alakulása folytán (pl. nem tartózkodott a közelben senki) személy sérülését nem okozta.

A sérült, ill. a balesetet észlelő személy köteles a balesetet a munkát közvetlenül irányító személynek haladéktalanul jelenteni. A munkáltatónak minden bejelentett, ill. tudomására jutott balesetet ki kell vizsgálnia, a balesetet előidéző okokat meg kell szüntetnie, és intézkednie kell, hogy hasonló balesetek ne következhessek be.

ESETFELVETÉS

A tetőn meglazul egy cserép. Ez tekinthető veszélyforrásnak. A lefolyás mindaddig tart, amíg a cserép a tetőről leesik. Ha leeséskor valakit eltalál, baleset, ha éppen senki sem járt alatta, majdnem baleset történt. Egy eset a sok közül, hogy hogyan történhet komolyabb baleset is

INFORMÁCIÓTARTALOM

A baleset bekövetkezése mindig valamilyen folyamat eredménye. A folyamatot ok a veszélyforrás létezik, a vagy okok indítják el. Az ok rendszerint a veszélyforrás megléte, ill. kialakulása. Amíg baleset bekövetkezésének lehetősége időben bármikor fennáll, és egy *kiváltó ok* az ún. közvetlen *ok* bármikor előidézheti. A folyamat csak akkor állítható meg, ha a veszélyforrást megszüntetjük. A veszélyforrás kialakulásában az embernek általában döntő szerepe van, az emberi mulasztás majdnem mindig megtalálható. (Például: ha a géptől eltávolították a védőburkolatot, a baleset bekövetkezésének lehetősége mindaddig fennáll, amíg a védőburkolatot a helyére nem teszik.) Az ok sohasem a véletlen, hanem mindig konkrét veszélyforrás, a véletlen hatása azonban nem kizárt. Kapcsolatban van a lefolyással (hogyan kivel és mikor történik az esemény), ill. a következménnyel. Ha a folyamat elindul, a lefolyás szükségszerűen következménnyel jár. A következmény lehet baleset vagy véletlenül múló "majdnem baleset".

A munkát végző személy egészségét és biztonságát veszélyeztető hatások a korszerű munkakörülmények kialakításával teljes mértékben kizárhatók. A munkabaleset, az ártalom és megbetegedés tehát nem a munka velejárója!

ESETFELVETÉS

Ha ezt hallod foglalkozás-egészségügy, gondolod hogy ez a munkavédelem szerves része?

INFORMÁCIÓTARTALOM

A fizikai és a szellemi munka során az ember szervezetében, ill. annak működésében elváltozások jöhetnek létre. A munkakörnyezetben egészségkárosító fizikai és (vagy) kémiai ártalmak adódhatnak. Ezek a problémák a foglalkozás-egészségügy tárgykörébe tartoznak.

A foglalkozás-egészségügy a munkavédelem szerves része, amely a különféle munkakörök higiénias követelményeit foglalja össze.

A különféle munkát végző ember és környezetének kölcsönhatása alapján a foglalkozás-egészségügy munkaélettani, munkalélektani és munkakörülményekre vonatkozó kérdésekkel foglalkozik.

ESETFELVETÉS

Szerinted a munkavállalóknak vannak-e kötelezettségei vagy csak a munkáltatónak?

INFORMÁCIÓTARTALOM

A munkahelyeken a munkáltató kötelezettsége megteremteni az egészséges és biztonságos munkavégzési körülményeket, előfeltételeket.

A balesetek, a foglalkozási megbetegedések megelőzésében azonban a dolgozónak is együtt kell működnie a munkáltatóval. A munkabalesetek, foglalkozási megbetegedések megelőzésére a dolgozókat kötelezettségek terhelik és jogok illetik meg.

A munkahelyen tanúsított magatartás lényeges elem a baleset, a foglalkozási megbetegedés megelőzésében. A legfontosabb magatartási szabályok, követelmények a következők:

- A munkavállaló köteles a számára kijelölt időben és helyen munkára alkalmas állapotban, kipihenten, alkohol vagy egyéb szer hatásától mentesen megjelenni.

- A munkaidőt a számára kijelölt helyen munkában tölteni. Köteles betartani a munkahelyen a munkahelyre vonatkozó előírásokat. Csak azon a munkahelyen tartózkodhat, ahová beosztották, és csak azzal a munkával, feladattal foglalkozhat, amivel megbízták. Ezzel megelőzhető, hogy olyan géphez, berendezéshez nyúljon, amelynek működését, biztonságos kezelését nem sajátította el.

- Köteles a munkavállaló a biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályokat és ismereteket elsajátítani, és azokat alkalmazni.

- A dolgozó a munkakezdés előtt győződjön meg a rendelkezésére bocsátott munkaeszközök biztonságos állapotáról, és rendeltetésüknek

megfelelően, a munkáltató utasítása szerint használja őket. Tilos a játék, a rendbontás.

- A munkavállaló, a tanuló kizárólag olyan munkát végezhet, amire kiképezték kioktatták. Kivételt jelent, ha baleset, tüzeset vagy egyéb rendkívüli esemény elhárításában kell részt vennie.

- A munkavégzéshez az egészséget, a testi épséget nem veszélyeztető ruházatot kell viselni. Azokon a munkahelyeken, ahol egyéni védőeszköz, védőruha használata előírt, a dolgozó köteles ezeket rendeltetésének megfelelően használni, a védőeszközök napi tisztításáról, karbantartásáról gondoskodni.

Például ha a körtárcsás darabológép mellett elhelyezett védőszemüveget használja a dolgozó, a feladat elvégzése után a védőszemüveget köteles tisztán visszatenni a helyére. A védőruha rendszeres tisztítása, karbantartása (pl. porártalom vagy sav- és lúgártalomnak kitett munkahelyen, ahol e vegyi ártalmak elleni védőruha használata kötelező) egyébként a munkáltató feladata.

- Köteles a dolgozó a védőberendezéseket rendeltetészerűen használni, működőképességük megóvására ügyelni.

- A munkaterületen a fegyelmet, a rendet és a tisztaságot meg kell tartania. A közlekedési utakat tilos eltorlaszolni! A tisztaság is csökkenti a balesetveszélyt. (Pl. az olajfoltot azonnal fel kell takarítani, az elcsúszás megelőzésére.)

- A dolgozó köteles a részére előírt orvosi vizsgálaton megjelenni.

- A munkavállaló köteles a munkatársaival együttműködni, és olyan magatartást tanúsítani, hogy az sem saját, sem más munkáját ne zavarja, egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse. A veszélyt jelentő rendellenességet azonnal jelezni kell a felettesnek, és intézkedést kell kérni a rendellenes helyzet megszüntetésére.

- Balesetet, rosszulletet, sérülést szintén azonnal jelenteni kell a munkahelyi vezetőnek.

- A dohányzásra vonatkozó tilalmat be kell tartani, és erre figyelmeztetni kell azokat, akik vétenek az előírás betartása ellen. Tűz- és robbanásveszély esetén a magatartási szabály megszegése súlyos, rosszabb esetben emberéletet követelő következménnyel járhat.

- A munkavállaló joga, hogy megkövetelje az előírt védőeszközt, a védőberendezés működőképességét. Jogosult és köteles a munkavégzéshez

szükséges ismeretek elsajátítására, amelyről a munkával megbízó meggyőződik. Jogosult továbbá a munkavégzéshez szükséges ismeretek elsajátításához betanulási időre.

- A dolgozó jogosult, sőt köteles a munkát megtagadni abban az esetben, ha olyan munkát kellene végeznie az előírt feltételek (pl. védőeszköz, védőberendezés) nélkül, amely saját vagy mások életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné.

ESETFELVETÉS

A munkavédelmi ismeretek elsajátítása kötelessége-e minden dolgozónak és a munkáltatónak kötelessége-e minden dolgozót oktatnia?

INFORMÁCIÓTARTALOM

A munkavédelmi ismeretek elsajátításának célja az, hogy a munkát végző megismerje a szakmájához tanuló munkavédelmi, biztonságtechnikai előírásokat, követelményeket, és ismerje meg a munkahelyére, munkakörére vonatkozó szabályokat, utasításokat.

A munkavédelmi ismereteket tehát már az iskolában, a szakképzettség megszerzésével együtt el kell sajátítani. A tanult szakmához tanuló munkavédelmi, biztonságtechnikai, egészségügyi ismereteket a szakmai ismeretek szerves részeként kell megtanulni.

A szakembernek a szakmájához tartozó munkavédelmi alapismeretek birtokában a betöltött munkakörte vonatkozó helyi, sajátos munkavédelmi tudnivalókat is el kell sajátítania. Ez a munkahelyén, a munkavédelmi oktatás keretében történik.

A munkahelyi munkavédelmi ismeretek elsajátításának módjai: A munkáltató feladata gondoskodni arról, hogy a munkavállaló a munka megkezdése előtt és a foglalkoztatás teljes tartama alatt ismerje meg a biztonságos munkavégzés feltételeit.

Munkavédelmi ismereteket csak arra felkészült személy oktathat. A munkát végzőt munkavédelmi oktatásban kell részesíteni a következő esetekben:

a) Munkába álláskor, amikor új munkahelyre kerül. Ennek az oktatásnak az a célja, hogy az új dolgozó az új munkáltatójánál megismerje az általános és a munkakörére, munkahelyére vonatkozó előírásokat.

Az általános munkavédelmi ismeretek körébe tartozik pl., hogy a balesetet kinek, milyen módon kell jelentenie a dolgozót foglalkoztató munkáltatónál. Melyek azok a munkahelyek ahol idegen, oda be nem osztott dolgozó még átmenetileg sem tartózkodhat. Melyek a fokozottan veszélyes termelőegységek, amelyekben csak védőeszköz használatával szabad dolgozni (az ilyen helyre be nem osztott dolgozó ezeken külön utasítás nélkül nem tartózkodhat); rendkívüli esetben, balesetkor mi a teendő, milyen védőeszközt kell használnia baleseti esemény következményeinek elhárításában, súlyosabb kimenetel megelőzésében való közreműködés esetén hol találhatóak ezek a védőeszközök; milyen konkrét jogai és kötelességei vannak a munkát végzőnek stb.

A munkát kezdő dolgozónak meg kell ismernie a számára kijelölt munkahelyre, munkakörre vonatkozó munkavédelmi helyi előírásokat, veszélyforrásokat és a védekezés módját. Ismernie kell a rábízott gép kezelési utasítását, a napi karbantartásra vonatkozó előírásokat, a munkahelyi rend és tisztaság követelményeit; a védőruha, védőeszköz használatára, tisztítására, cseréjére vonatkozó előírásokat stb., vagyis mindazokat, amelyek ismerete szükséges ahhoz, hogy balesetmentesen, saját és mások testi épségének veszélyeztetése, egészségének károsítása nélkül végezhesse napi munkáját.

a) A munkáltató köteles gondoskodni arról, hogy mindezeket az ismereteket a dolgozó elsajátíthassa, tehát ehhez a feltételeket biztosítani kell. A dolgozónak viszont kötelessége, hogy az ismereteket elsajátítsa és a munkavégzés során következetesen be is tartsa az egészséges és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati követelményeit.

b) Amikor a dolgozó munkahelye, munkaköre megváltozik, ismertetni kell vele az új munkakörre vonatkozó szabályokat, utasításokat, információkat, függetlenül attól, hogy az áthelyezés ideiglenes jellegű (pl. csak átmeneti helyettesítésről van szó) vagy tartós, végleges.

c) Ha új technológiát, műveletet vezetnek be, új gépet állítanak üzembe, a munkavállalónak el kell sajátítania az új ismereteket. A munkáltatónak a dolgozóval meg kell ismertetnie a korábban még nem használt új alap-,

segéd-, félkész anyag használatát, az újonnan alkalmazott anyag vagy energia tulajdonságait, esetleg egészségkárosító hatását és a védekezés módját.

d) Ha a dolgozó által kezelt munkaeszközön, gépen átalakítást hajtottak végre (pl. a védőberendezés működése, és ezáltal kezelése megváltozik), ugyancsak ki kell oktatni a munkavállalót.

e) Ismertetni kell a munkát végzőkkel, ha a munkahelyükön baleset vagy foglalkozási megbetegedés történt (rendkívüli oltatás), hogy mindenki megtudja a már bekövetkezett esemény okait, levonja a tanulságot, meghatározza azokat a feladatokat, amelyekkel megelőzhető a baleset, megbetegedés megismétlődése.

A munkahelyi munkavédelmi ismeretek elsajátításának követelményei, feltételei: A munkáltató köteles biztosítani a betöltendő munkakörre vonatkozó elméleti ismeretek elsajátítását és a gyakorlati ismeretek megszerzéséhez a betanulási időt. Ehhez szakképzett oktatóról és a helyi, pontos tudnivalókhöz a helyi utasításokról, szabályokról, előírásokról kell gondoskodni. A munkát végző addig nem dolgozhat önállóan, amíg a munkahelyére, munkakörére vonatkozó munkavédelmi ismereteket nem sajátította el. Ebből következik, hogy a dolgozó munkájának irányításáért felelős vagy más, erre kijelölt személynek meg kell győződnie arról, hogy alkalmas-e a dolgozó önállóan is munkavégzésre, vagyis elsajátította-e a számára előírt ismereteket. A szakmai és munkavédelmi ismeretek elsajátítása és az előírások következetes és rendszeres betartása a foglalkoztatás teljes ideje alatt a munkát végző érdeke is, mert csak így módon vehet részt aktívan a balesetek, foglalkozási megbetegedések megelőzésében.

A már megszerzett munkavédelmi és szakmai ismeretek felfrissítését szolgálják az ismétlődő munkavédelmi elméleti és gyakorlati oktatások. Fel kell elevenítenie az ismertetéseit annak a dolgozónak, aki hosszabb időt távol töltött munkahelyétől (pl. katonai szolgálat, hosszabb betegállomány).

A munkavédelmi ismeretek elsajátításának szabályait, rendjét a munkáltató állapítja meg belső utasítás, szabályzat keretében.

A munkahelyekre vonatkozó munkavédelmi követelményeket a tervezéstől az üzemeltetés beindításáig és az üzemeltetés, működtetés idejére jogszabályok, szabványok és egyéb műszaki előírások határozzák meg. A munkahely létesítő-jének, az üzemeltetőnek gondoskodnia kell a követelmények érvényesüléséről.

A munkakörülmények környezeti elemei:

- a padozattal szemben támasztott követelmények;
- az üzemen belüli közlekedés szabályai;
- a világítással szemben támasztott követelmények;
- a szellőztetéssel szemben támasztott követelmények;
- zajvédelem;
- villamos biztonsági követelmények;
- sugárvédelem.

ESETFELVETÉS

Mit gondolsz, hogy a baleset megelőzésben milyen szerepe van a padozatnak?

INFORMÁCIÓTARTALOM

A munkahelyen a padozatnak egyszerre több követelménynek kell megfelelnie:

- egyenletes legyen, hogy ne botolhasson meg a dolgozó;
- ne csússzon még nedvesen se;
- könnyen lehessen tisztítani, a szennyeződést gyorsan el lehessen távolítani;
- olyan kialakítású legyen, hogy veszélyes anyag ne jusson a talajba vagy a födémszerkezetbe;
- kellő szilárdságú, nem éghető anyagból készüljön, elektrosztatikus feltöltődés elleni védett legyen, gyújtószikrát ne okozzon.

A felsorolt követelményeket a technológia jellegétől függően együttesen vagy csak részben kell kielégíteni.

Például tűzveszélyes folyadékot felhasználó munkahelyen követelmény a csúszásmentesség, elektrosztatikus feltöltődés elleni védettség. Konyhai munkahelyeken pl., ahol a nedvesség állandóan jelen van (gőzök lecsapódása, folyadék kifröccsenése stb.), a csúszásmentesség, a könnyű

tisztíthatóság és a mechanikai szilárdság együttes követelményként jelentkezik. Poros munkahelyeken (pl. faipari megmunkáló munkahelyek, malomipar stb.) a padozatnak simának és egyenletesnek kell lennie, hogy a munkavégzés során keletkező por a padozat felületén ne tapadhasson meg. A maró hatású vegyi anyagokat alkalmazó munkahelyeken a padozatnak a maró hatás ellen is ellenállónak kell lennie, ellenkező esetben pl. a kicsöppenő sav vagy lúg a padozaton nyomot hagyva az egyenletességet megbontaná, ami botlásveszélyes.

A kereskedelemmel foglalkozó munkahelyeken, az egészségügyi intézményekben, a vendéglátóiparban, ahol sok ember fordul meg, a higiéniai követelményeket is ki kell elégíteni.

Valamennyi követelményt maradéktalanul kielégítő padozat, burkolat általában nincs, mert költséges lenne. A padozatok általában rétegesek Rendszerint alsó nedvesség- és páraszigetelésből (pl. üzemi konyha, mosoda, egyéb nedves-vizes munkahely), teherhordó rétegből (nehéz gépek elhelyezése), felső folyadékzáró szigetelésből és koptató- (járó-) rétegből állnak. Azokon a munkahelyeken, ahol a nedvesség, folyadék állandó jelenléte, esetenkénti kifolyása elkerülhetetlen, a padozaton összefolyó nyílást kell készíteni, és az ott elfolyó folyadékot gyűjtő-hálózaton keresztül kell elvezetni.

A padozatot a sérülésektől óvni, rendszeresen tisztítani kell, s gondoskodni kell a rendszeres karbantartásról. A legkisebb egyenetlenséget, lyukat haladéktalanul ki kell javíttatni.

Többszintes munkahelyeket lépcsők kötnek össze. A lépcsők anyagára vonatkozó követelmények megegyeznek a padozatra előírtakkal. Többet követelményeket a lépcső magasságának, mélységének és szélességének kialakítása jelent, ezeket külön előírás rögzíti.

ESETFELVETÉS

Kézi anyagmozgatáskor véleményed szerint mekkora súlyt és milyen távolságra vihetnek a nők, és a férfiak.

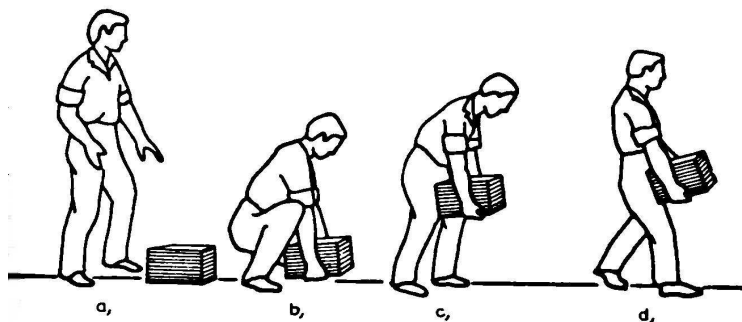
INFORMÁCIÓTARTALOM

Kézi anyagmozgatás

Kézi anyagmozgatás esetében az orvosi alkalmasságon és az előírt – elsősorban kezet és lábat védő – védőeszköz használatán kívül az emelhető teher normáit kell betartani a foglalkozási ártalmak megelőzésére:

- 18 éven felüli férfi legfeljebb 50 kg- t emelhet és vihet, sík terepen 90 m-ig, 10 %-os emelkedőn 30 m-ig, lépcsőn legfeljebb 3 m magasságig. Az 50 kg-nál kisebb terhek arányosan nagyobb távolságra szállíthatók egyedül.
- 18 év feletti nő 20 kg-ot emelhet és vihet.
- 14.-16 éves fiúk és 16.-18 éves lányok sík talajon kézben 15 kg-ot, ketten 30 kg-ot emelhetnek és vihetnek. 2 %-nál nagyobb emelkedőn nem végezhetnek teherszállítást.

A kézi anyagmozgatás műveletei: a teher megfogása, felemelése, mozgatása és letétele. A balesetek oka leggyakrabban mozgatáskor a tehernormák be nem tartása, valamint – elsősorban emeléskor és letételkor – a helytelen testtartás. Az emelés megkezdése előtt olyan testhelyzetet kell felvenni, amely a gerincoszlopot a legkevésbé terheli.

Súlyos terhet vagy terjedelmes darabot nem a test előtt, hanem vállon vagy háton kell szállítani. A teher letevésekor meg kell győződni arról, hogy az biztonságosan lerakható. Ezzel elsősorban a lábsérülések kerülhetőek el.

Az egyéni tehernormát meghaladó tömegű tárgy kézi segédeszköz nélkül csak csoportosan szállítható. Abban az esetben, ha két vagy több személy végzi a kézi tehermozgatást, ki kell jelölni egy személyt a munka irányítására, aki meghatározza és összehangolja az emelési, szállítási és letevési műveletet.

Ha hosszú tárgyat (pl. oszlopot, gerendát stb.) többen, csoportosan szállítanak, akkor a szállítók egyazon oldalon helyezkedjenek el.

ESETFELVETÉS

Egyéni védőeszköz–e szavak hallatán mi jut eszedbe?

INFORMÁCIÓTARTALOM

A biztonságos és egészséges munkavégzés követelményeit elsősorban műszaki, szervezési eszközökkel kell kielégíteni. Úgy kell kialakítani a technológiát és olyan munkaeszközöket kell használni, hogy balesetveszélyt ne jelentsenek, a munka környezeti tényezői (levegő, zaj, hőmérséklet stb.) egészségügyi ártalmat ne okozzanak.

Ha a műszaki védelem teljes körű biztonságot nem tud adni, kiegészítésképpen, használjuk az egyéni védőeszközöket, védőfelszereléseket.

Az egyéni védőfelszerelés – ahol szükséges – a munkavégzés feltétele; ahol ez nincs, a munka nem kezdhető meg, ill. a védőeszköz nélküli munkavégzést le kell állítani.

A dolgozók egyéni védőfelszereléssel való ellátása a munkáltató kötelezettsége, nem hárítható át a dolgozóra. Olyanfajta és annyi védőeszköz kell, amely a munkahelyi veszélyforrások ellen megfelelő védelmet nyújt. A védő-felszerelésnek kihordási ideje nincs. Addig használható, amíg megfelelő a védőképessége. Egyes eszközök meghatározott használati időhöz vannak kötve (pl. légzésvédő szűrőbetétek). A védőeszköz karbantartásáról, tisztításáról a munkaadónak kell gondoskodnia. A munkavállaló azonban köteles a rendelkezésére bocsátott egyéni védőeszközt, védőfelszerelést a rendeltetésének megfelelően használni és tisztításáról gondoskodni.

A védőfelszereléseknek – minthogy esetenként közvetlen, életvédelmi célokat is szolgálnak – szigorú minőségi követelményeket kell kielégíteniük. Csak olyan védőeszköz gyártható, forgalmazható, használható, amelynek érvényes munkavédelmi minősítése van.

Az egyéni védőfelszereléseket általában a védendő testrész szerint csoportosítjuk:

Fejvédő eszközök. A fejet védeni kell az esetlegesen szabadon eső tárgyak ellen (pl. bányászatban, építőiparban stb.), elesés, elcsúszás esetén, szűk, alacsony helyen való munkavégzés vagy helyváltoztatás közben (pl. árokban, aknában végzett tevékenység), haladó, mozgó gépeknél és géprészeknél, anyagmozgatás közben (pl. darukötözés), járműközlekedés borulási következményei ellen. Érheti káros hőszugárzás a fejet, lehet égési veszély (pl. kohászatban). A vegyipari munkahelyeken a maró, mérgező anyagok ártalmait ellen is kell védeni a fejet.

Elsősorban mechanikai sérülések ellen használható a munkavédelmi sisak. A sisak két fő részből áll. Kívülről a sisakhéj védi a fejet a külső hatásoktól, anyaga többnyire ütésálló polikarbonát, belső szerkezeti eleme a sisakbetét. Ez a koponyára illeszkedik, és egyenletesen elosztja a terhelést. A sisakot az állsúly rögzíti a fejhez. Hideg, szabadtéri munkavégzéshez a sisakba műszőrme bélést kell tenni

Elsősorban a szennyeződések és kisebb mechanikai sérülések ellen véd a sapka. Sapka, kendő viselése kötelező ott, ahol forgó, mozgó alkatrészek miatt a haját takarni kell, ugyancsak szükséges a kéményseprőnek, a szakácsnak, a péknek, a vegyipari dolgozóknak. A húsiparban, a húsipari szállításban a vállat is borító csuklyát, az öntödében, kohászatban hővédő kámzsát használnak a fej védelmére.

Arcvédő eszközök. Elsősorban a mechanikai, hő- és egyéb sugárzás, továbbá vegyi ártalmak ellen nyújtanak védelmet – különös tekintettel a szem védelmére – úgy, hogy a dolgozót a látásban ne korlátozzák. A védőlemez általában fejpánthoz van erősítve, ill. ha a fejet is védeni kell, akkor a sisakra van szerelve.

A szem és az arc együttes védelmére használatos az ívhegesztő-védőpajzs. Ez lehet kézben tartható, fejre erősíthető vagy védősisakra szerelhető. Az ívhegesztő védőpajzs látómezejében cserélhető fényszűrő üveg van.

Szemvédő eszközök. A por, szemcsék, forgácsok által okozott sérülések megelőzésére védőszemüveget használunk. A szemüveg kerete gumi vagy műanyag, a látómező edzett vagy ragasztott üveg, vagy szintén műanyag. Felhasználási területe rendkívül széles, pl. fa- és fémforgácsolás, köszörülés, kőfaragás. A szemüvegesek számára optikai szemüveg felett hordható változatban is készül. Minden olyan munkahelyen, ahol savak, lúgok és más maró hatású folyadékok fröccsenése előfordulhat, ún. sav ellen védő szemüveget kell használni. A gázhegesztő szemét védi a gázhegesztő-védőszemüveg. Kettős üvegezésű. A felhajtható keretben a szűrőüveg, a rögzített keretben a mechanikai védőüveg van.

Légzésvédő eszközök. Elsősorban a légzőszerveken keresztül a szervezetbe kerülő, egészségre ártalmas anyagok bejutásának megakadályozása, ill. a szervezet friss levegővel, oxigénnel való ellátása a feladatuk. A szennyező anyagok lehetnek részecskék (por, füst, köd), gázok és gőzök.

Legegyszerűbb a félálarc. Teljes egészében a szűrést végző szerkezeti anyagból, rendszerint többrétegű, nem szőtt textíliából a megfelelő formára alakítva készül. Az egészségre ártalmas, de nem mérgező porok ellen nyújt megfelelő védelmet (pl. építőiparban, gabonaiparban, szilikátiparban, élelmiszeriparban). Általában kagyló formájú vagy hossz tengelye mentén

összehajtható alakú. Csak egy méretben készül, egy vagy két rugalmas pánttal rögzíthető a fejre.

Hallásvédő eszközök. Kisebb–nagyobb mértékben csaknem minden munkahelyen találkozunk a zaj káros hatásaival. A zaj halláscsökkentő hatása egyéni védőfelszerelés tudatos és rendszeres használatával megelőzhető, de legalábbis mérsékelhető. A zajvédő eszközök zajcsillapítása a különböző frekvenciatartományokban más és más, ezért az adott munkaterületen mért zajszinthez igazodva kell megválasztani a védőfelszerelést. Ha igen nagy a zajszint, a zaj ellen védősisakot használunk (pl. gázturbinák közelében); amely egyúttal a koponyát is védi a káros rezgésektől. Általában megfelelő csillapítást jelent a zaj ellen a védő fültok használata, ez különösen nagy fordulatszámú gépek környezetében, motorok, famegmunkáló gépek mellett elengedhetetlen. A fültok kagylószerűen befedi a fület, és megakadályozza a zaj hallójáratba jutását. A két tokot állítható pánt szorítja a fülre. A fültok csillapítási értéke közepes frekvencia esetén 10.–25 dB, nagyfrekvencia (magas hangok) esetén eléri a 30.–40 dB-t. Közelítőleg ilyen védelmet nyújt a zajvédő fül dugó. A kisebb, de már károsító zajok ellen a legegyszerűbb a zajvédő vatták használata (pl. textiliparban). Ezt az egyszer használatos védőeszközt a hallójáratba helyezük, és az a hallójárat alakjához idomul. A beszéd érthetőséget csak kismértékben rontja. A fültokokból és a vattákból is többféle van, az egyéni szükségletnek megfelelően kell kiválasztani a legmegfelelőbbet.

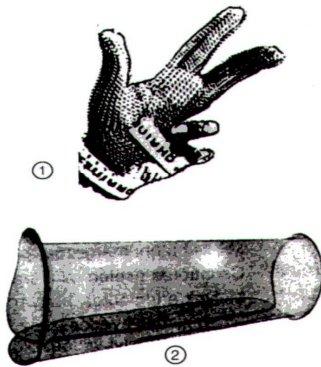
Védőruházat. A védőruházat a testet védi a munkavégzés során fellépő ártalmak ellen. Ezek lehetnek:

- mechanikai hatások;
- hideg-, ill. melegártalmak;
- a nedvesség és víz hatása (átázás);
- maró anyagok (sav, lúg, olaj) ártalma;
- a megégés veszélye;
- elektrosztatikus feltöltődés;
- biológiai ártalmak (pl. fertőző anyagok).

Mechanikai hatások: a szerszámok, anyagok, környezet által okozott szúró, vágó, dörzsölő, akadó, horzsoló érintkezések. Ezért a védőruházat általában kétrészes (kabát és nadrág), sűrű szövésű, víz- és szennytaszító, gombolható, hosszú ujjú, zsebei nem állnak el. Anyaga kopásálló, könnyen és jól tisztítható, mérettartó. Különböző színekben és fazonokban készül. A

különleges követelményeknek megfelelően váll-, könyök-, térd- stb. erősítésekkel is rendelhető.

A kéz védelme. A foglalkozási balesetek jelentős része kézsérülés. Szinte nincs olyan munka, ahol a kéz igénybevételére ne lenne szükség. A különféle ártalmaknak megfelelően kiválasztott védőkesztyű megfelelő védelmet nyújt a kézsérülések ellen.

A védőkesztyű csak akkor felel meg a célnak, ha a kezet védve nem akadályozza annak mozgását, a biztos fogást, elég hosszú az élettartama és – amennyire lehet – kényelmes is. Ezért fontos, hogy mindig az adott munkához legjobban alkalmas védőkesztyűt válasszuk ki.

Védőkesztyűkből rendkívül nagy a választék. Az ártalmak szerint használunk mechanikai, hővédő és vegyi ártalmak ellen védő kesztyűt.

Lábvédő eszközök. Ezek védenek a munkahelyen előforduló szúró, vágó anyagokkal, forgácsokkal, leeső tárgyakkal, vegyi szennyeződésekkel, hőártalommal, az elcsúszással szemben. A fáradtság szempontjából sem elhanyagolható – elsősorban álló munkavégzés esetén –, hogy a lábbeli kényelmes, stabil, bokát, gerincet kímélő kialakítású legyen. Az igénybevételhez igazodva a lábbeli lehet saru (szandál), félcipő, száras cipő és csizma.

Talpát, orrát, szárát aszerint alakítják ki, hogy milyen hatások, ártalmak ellen kell védenie.

ESETFELVETÉS

Mit gondolsz, mennyire fontosak a színek a munkavégzésben? Említs meg néhány, már korábbi tapasztalataidból szerzett munkavédelmi színeket.

INFORMÁCIÓTARTALOM

A színek munkahelyi megválasztásának két megközelítése van:

- szabványban előírtak szerinti;
- a munkatermek, berendezések olyan színezése, hogy az kedvezően befolyásolja az ember élettani működését, pszichikumát, és ezáltal a teljesítőképességét, munkakedvét.

Szabványos színhasználatkor a különféle színeket tájékoztató, ill. ismertetőjelként alkalmazzák. Ebből a szempontból a színeknek három feladattal van:

Rendteremtő-szervező feladat. Munkahelyen belül azokat a helyiségeket, helyeket (tartózkodókat, dohányzóhelyeket, tűzoltó és egyéb eszközök tárolási helyét stb.) jelöli, amelyek a munkahelyi rend megvalósításához szükségesek. A világos színek azért előnyösek, mert felhívják a figyelmet a rendtelenségre.

Tájékoztató, tájékoztatót segítő feladat. Jellemző példa az üzemben belüli közlekedési útvonalak kijelölése padlóra festett fehér vagy világos (sárga) csíkkal vagy pedig az egyes munkahelyek hasonló jelölése. Tájékoztatói céllal a csővezetéseket ismertető színnel jelölik. A szabványban előírt színjelöléssel a csövekben szállított anyag megállapítható, ami egyes műveletek, de különösen a karbantartómunkák során rendkívül fontos.

Biztonsági feladatot töltenek be a színek ott, ahol valamilyen veszélyre kell felhívni a figyelmet. A biztonsággal összefüggően alkalmazható színeket szabvány írja elő, ugyanannak a színnek minden munkahelyen ugyanazt kell jelölnie. Így pl. a piros szín tiltás jelentésű a rendelkezést tartalmazó, utasítás jellegű felhíváshoz a kék szín kapcsolódik. Veszélyre a sárga fekete szín figyelmeztet míg a biztonsági felvilágosításra vonatkozó tájékoztató

jelek alapszíne zöld A biztonsági színekhez geometriai alakjelek (ún. piktogramok) kapcsolódnak

A színek tudatos használatát a munkahelyeken összefoglalóan színdinamikának nevezzük.

Fontos szerepük lehet a munkaruhák, védőruhák színeinek is. A piszkos, fakult, szürke munkaruha teljesen leronthatja a különben kedvezően kialakított fal-, gép-, szerszámfestés hatásait.

A színek alkalmazásakor figyelembe kell venni, hogy azok soha nem egymagukban hatnak, hanem a szomszédos színekkel és a munkahely építészeti kialakításával összhangban.

MUNKAANYAG

FELADATOK**FELADATLAP**

1. Határozza meg a munkabaleset és a foglalkozási megbetegedés ismérveit!

2. Melyek a munkavégzés személyi feltételei?

3. Ismertesse az egyéni védőeszköz juttatásának célját, soroljon fel néhány védőeszközt!

4. Soroljon fel munkavédelmi és foglalkozás-egészségügyi dokumentumokat!

5. Ismertesse a súlynormákat!

6. Ismertesse, hogy mely esetekben kell a munkavállalót munkavédelmi oktatásban részesíteni!

7. Ismertesse a munkavégzés tárgyi feltételeit!

8. Ismertesse a munkavállalók munkavédelemmel kapcsolatos kötelességeit!

MUNKAVÉDELMI ANYAG

TESZT

1. Miért veszélyes mérgező anyagot colás üvegben tartani?
 - a) Az üveg törékeny.
 - b) Nem lehet az üveget megfelelően kimosni.
 - c) Mert élelmiszernek tartva megihatják.

2. Hogyan emeljük fel a terhet segédeszköz nélkül?
 - a) Egyenes derékkel, hajlított lábbal.
 - b) Hajlított derékkel, hajlított lábbal.
 - c) Egyenes lábbal, hajlított derékkel.

3. Milyen munkahelyi balesetet kell a munkahelyi felettesnek jelenteni?
 - a) Ha a sérülés előreláthatólag munkakiesést okoz.
 - b) A legkisebb sérüléssel járó balesetet is.
 - c) Ha munkáját sérülés miatt nem folytathatja.

4. Milyen csíkozásúra kell festeni a munkatérbe benyúló géprészeket?
 - a) kék–fekete
 - b) fehér–fekete
 - c) sárga–fekete

5. Mi a teendő, ha egy egyéni védőeszköz használhatatlanná válik?
 - a) Kihordási idő leteltével kicserélendő.
 - b) Újat kap a munkavállaló, ha az eszköz árának 50%-át megfizeti.
 - c) Újat kap a munkavállaló, mert a védőeszköz elvesztette védelmi képességét.

6. Mely esetben érte a munkavállalót munkabaleset?
 - a) A védőburkolat reteszelésének kiiktatása folytán megsérül.
 - b) Hosszú ideig magas zajszint mellett dolgozik – halláskárosodást szenved.
 - c) Magas vérnyomása következtében a munkahelyen rosszul lesz.

MEGOLDÁS**TESZT**

1. Miért veszélyes mérgező anyagot colás üvegben tartani?
 - a) Az üveg törékeny.
 - b) Nem lehet az üveget megfelelően kimosni.
 - c) Mert élelmiszernek tartva meghihatják.

2. Hogyan emeljük fel a terhet segédeszköz nélkül?
 - a) Egyenes derékkel, hajlított lábbal.
 - b) Hajlított derékkel, hajlított lábbal.
 - c) Egyenes lábbal, hajlított derékkel.

3. Milyen munkahelyi balesetet kell a munkahelyi felettesnek jelenteni?
 - a) Ha a sérülés előreláthatólag munkakiesést okoz.
 - b) A legkisebb sérüléssel járó balesetet is.
 - c) Ha munkáját sérülés miatt nem folytathatja.

4. Milyen csíkozásúra kell festeni a munkatérbe benyúló géprészeket?
 - a) kék–fekete
 - b) fehér–fekete
 - c) sárga–fekete

5. Mi a teendő, ha egy egyéni védőeszköz használhatatlanná válik?
 - a) Kihordási idő leteltével kicserélendő.
 - b) Újat kap a munkavállaló, ha az eszköz árának 50%-át megfizeti.
 - c) Újat kap a munkavállaló, mert a védőeszköz elvesztette védelmi képességét.

6. Mely esetben érte a munkavállalót munkabaleset?
 - a) A védőburkolat reteszelésének kiiktatása folytán megsérül.
 - b) Hosszú ideig magas zajszint mellett dolgozik – halláskárosodást szenved.
 - c) Magas vérnyomása következtében a munkahelyen rosszul lesz.

1. Határozza meg a munkabaleset és a foglalkozási megbetegedés ismérveit!

A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset (munkabaleset), ha a munkavállalót a foglalkozási körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.

A foglalkozási megbetegedés, ha fizikai és a szellemi munka során az ember szervezetében, ill. annak működésében elváltozások jönnek létre.

2. Melyek a munkavégzés személyi feltételei?

A munkavállaló köteles a számára kijelölt időben és helyen munkára alkalmas állapotban, kipihten, alkohol vagy egyéb szer hatásától mentesen megjelenni.

3. Ismertesse az egyéni védőeszköz juttatásának célját, soroljon fel néhány védőeszközt?

A biztonságos és egészséges munkavégzés követelményeit elsősorban műszaki, szervezési eszközökkel kell kielégíteni. Úgy kell kialakítani a technológiát és olyan munkaeszközöket kell használni, hogy balesetveszélyt ne jelentsenek, a munka környezeti tényezői (levegő, zaj, hőmérséklet stb.) egészségügyi ártalmat ne okozzanak.

Ha a műszaki védelem teljes körű biztonságot nem tud adni, kiegészítésként, használjuk az egyéni védőeszközöket, védőfelszereléseket.

Hallásvédő-, kézvédő-, lábvédő-, szemvédő-, légzésvédő eszközök.

4. Soroljon fel munkavédelmi és foglalkozás-egészségügyi dokumentumokat!

Baleset és munkavédelmi oktatási napló, baleseti napló, egészségügyi könyv.

5. Ismertesse a súlynormákat!

- 18 éven felüli férfi legfeljebb 50 kg- t emelhet és vihet, sík terepen 90 m-ig, 10 %-os emelkedőn 30 m-ig, lépcsőn legfeljebb 3 m magasságig. Az 50 kg-nál kisebb terhek arányosan nagyobb távolságra szállíthatók egyedül.
- 18 év feletti nő 20 kg-ot emelhet és vihet.
- 14.-16 éves fiúk és 16.-18 éves lányok sík talajon kézben 15 kg-ot, ketten 30 kg-ot emelhetnek és vihetnek. 2 %-nál nagyobb emelkedőn nem végezhetnek teherszállítást.

6. Ismertesse, hogy mely esetekben kell a munkavállalót munkavédelmi oktatásban részesíteni!

A munkavállalót minden esetben munkavédelmi oktatásban kell részesíteni. Bármilyen jellegű munkavégzést, tevékenységet végez a munkavállaló, mindenkor a munkáltató feladata a munkavállaló baleset- és munkavédelmi oktatásban részesíteni.

7. Ismertesse a munkavégzés tárgyi feltételeit!

Ha a műszaki védelem teljes körű biztonságot nem tud adni, kiegészítésként, használjuk az egyéni védőeszközöket, védőfelszereléseket.

Az egyéni védőfelszerelés – ahol szükséges – a munkavégzés feltétele; ahol ez nincs, a munka nem kezdhető meg, ill. a védőeszköz nélküli munkavégzést le kell állítani. A dolgozók egyéni védőfelszereléssel való ellátása a munkáltató kötelezettsége, nem hárítható át a dolgozóra.

8. Ismertesse a munkavállalók munkavédelemmel kapcsolatos kötelezéseit!

Köteles a munkavállaló a biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályokat és ismereteket elsajátítani, és azokat alkalmazni.

- A dolgozó a munkakezdés előtt győződjön meg a rendelkezésére bocsátott munkaeszközök biztonságos állapotáról, és rendeltetésüknek megfelelően, a munkáltató utasítása szerint használja őket. Tilos a játék, a rendbontás.

- A munkavállaló, a tanuló kizárólag olyan munkát végezhet, amire kiképezték kioktatták. Kivételt jelent, ha baleset, tűzeset vagy egyéb rendkívüli esemény elhárításában kell részt vennie.
- A munkavégzéshez az egészséget, a testi épséget nem veszélyeztető ruházatot kell viselni. Azokon a munkahelyeken, ahol egyéni védőeszköz, védőruha használata előírt, a dolgozó köteles ezeket rendeltetésének megfelelően használni, a védőeszközök napi tisztításáról, karbantartásáról gondoskodni.

MUNKANYELVI

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

A „Biztonságos munka feltételei” című modul lehetőséget ad számodra, hogy elsajátítsd azokat a fontos és nélkülözhetetlen fogalmakat, elméleti-gyakorlati tudást, amelyek ma már alapkövetelmények minden élelmiszeripari dolgozó számára. E tartalomelem a balesetek megelőzésének eszközeit, lehetőségeit hivatott tárgyalni. Foglalkozás-egészségügyi áttekintést ad.

Célkitűzések

Gondoskodni kell arról, hogy az élelmiszeripari dolgozók minden tagja tisztában legyen, hogy egy bizonyos munkahelyzetben, mit kell tennie annak érdekében, hogy elkerülje a baleseteket. Milyen védőfelszereléseket kell használnia, annak érdekében, hogy az egészségét megóvja.

A tartalomelem esetfelvetésekből, kérdésekből és azt követő információforrásokból tevődik össze, amely arra hivatott, hogy elmagyarázza az elméleti háttérét az adott tartalomelemnek. Az esetfelvetés kérdését, minden helyzetben a már tapasztalt élethelyzetből vagy szituációból kell merítenie a tanulónak. Találkozott—e már hasonló helyzettel a mindennapokban és hogyan reagált rá. Az elsajátított ismeretalkalmazás után az elméleti tudást felmérő feladatlap áll rendelkezésre, mely a tanuló, addig elsajátított ismereteit méri fel.

IRODALOMJEGYZÉK

Palotás: Mérnöki kézikönyv. Műszaki könyvkiadó, Budapest, 1986

L. Beranek: Zajcsökkentés. Népszava kiadó, Budapest, 1984.

Dr. Majoros András: Belsőterek világítása Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1998.

MUNKANYELVI

A(z) 0509–06 modul 003–as szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 621 01 0000 00 00	Borász
33 621 01 0100 21 01	Pincemunkás
33 541 01 0000 00 00	Édesipari termékgyártó
33 541 01 0100 31 01	Cukorkagyártó
33 541 01 0100 31 02	Csokoládétermék-gyártó
33 541 01 0100 31 03	Kávé- és pótkávéggyártó
33 541 01 0100 31 04	Keksz- és ostyagyártó
54 541 01 0010 54 01	Bor- és pezsgőgyártó technikus
54 541 01 0010 54 02	Cukoripari technikus
54 541 01 0010 54 03	Dohányipari technikus
54 541 01 0010 54 04	Édesipari technikus
54 541 01 0010 54 05	Élelmiszer-higiénikus
54 541 01 0010 54 06	Erjedés- és üdítőitalipari technikus
54 541 01 0010 54 07	Hús- és baromfiipari technikus
54 541 01 0010 54 08	Malom- és keveréktakarmány-ipari technikus
54 541 01 0010 54 09	Sütő- és cukrászipari technikus
54 541 01 0010 54 10	Tartósítóiipari technikus
54 541 01 0010 54 11	Tejipari technikus
33 541 02 0000 00 00	Erjedés- és üdítőital-ipari termékgyártó
33 541 02 0100 21 01	Ecetgyártó
33 541 02 0100 31 01	Élesztőgyártó
33 541 02 0100 31 02	Gyümölcspálinka-gyártó
33 541 02 0100 31 03	Keményítőgyártó
33 541 02 0100 31 04	Sörgyártó
33 541 02 0100 33 01	Szesz- és szeszestitalgyártó
33 541 02 0100 31 05	Szikvízgyártó
33 541 02 0100 31 06	Üdítőital- és ásványvízgyártó
31 541 01 1000 00 00	Húsipari termékgyártó
31 541 01 0100 21 01	Baromfifeldolgozó
31 541 01 0100 21 02	Bélfeldolgozó
31 541 01 0100 31 01	Bolti hentes
31 541 01 0100 21 03	Csontozó munkás
31 541 01 0100 21 04	Halfeldolgozó
31 541 01 0100 31 02	Szárazáru készítő
31 541 01 0100 21 05	Vágóhídi munkás
33 541 03 0000 00 00	Molnár
33 541 03 0100 31 01	Keveréktakarmány-gyártó
33 541 05 1000 00 00	Pék-cukrász
33 541 05 0100 21 01	Gyorspékségi sütő és eladó
33 541 05 0100 21 02	Mézeskalács-készítő
33 541 05 0100 21 03	Sütőiipari munkás
33 541 05 0100 21 04	Szárasztésztagyártó

33 541 06 0000 00 00	Tartósítóiipari termékgyártó
33 541 07 1000 00 00	Tejtermékgyártó
33 541 07 0100 21 01	Elsődleges tejkezelő
33 541 07 0100 31 01	Friss és tartós tejtermékek gyártója
33 541 07 0100 31 02	Sajtkészítő
51 541 01 0010 51 01	Juhminősítő
51 541 01 0010 51 02	Sertésminősítő
51 541 01 0010 51 03	Szarvasmarhaminősítő
33 541 04 0000 00 00	Pék

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

22 óra